

กำจัดเชื้อในบ้าน... หลังหน้าทวม

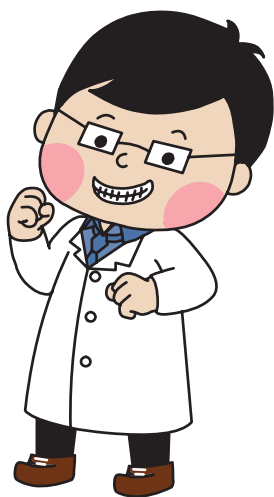
“กรมวิทย์ฯ ร่วมใจ สู้ภัยหน้าทวม”

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

กำจัดเชื้อในบ้าน... หลังน้ำท่วม

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

จากภาวะน้ำท่วมซึ่งผู้ประสบภัยได้รับความเดือดร้อนทั้งเรื่องที่อยู่อาศัย ปัญหาสุขภาพ โรคภัยและสัตว์มีพิษที่มากับน้ำ ด้วยความห่วงใย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดทำหนังสือเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้ประสบภัยแล้วในเรื่อง “**ทำอย่างไรให้ปลอดภัยจากโรค สัตว์มีพิษและสารเคมี**” เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบอันตราย วิธีการป้องกันโรค และวิธีการปฏิบัติเมื่อได้รับพิษต่างๆ

เมื่อน้ำลดแล้วสิ่งที่เหลือไว้คือความเสียหายของบ้านเรือนและข้าวของเครื่องใช้ สิ่งที่คุณประสบภัยทุกคนต้องรีบดำเนินการ คือการฟื้นฟูบ้านเรือนที่พักอาศัยที่ได้รับความเสียหาย เก็บกวาดขจัดสิ่งสกปรกต่างๆ ออกเพื่อให้สามารถเข้ากลับอยู่ได้อย่างปลอดภัย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดทำเอกสารความรู้เรื่อง “**กำจัดเชื้อในบ้าน...หลังน้ำท่วม**” โดยเสนอวิธีการตั้งแต่การเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ทั้งสำหรับการทำความสะอาดและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติ วิธีการทำความสะอาดส่วนต่างๆ ของบ้านและเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งทำจากวัสดุหลายประเภท รวมทั้งความรู้ทั่วไปซึ่งเป็นประโยชน์ในการป้องกันกำจัดเชื้อโรคหลังน้ำท่วม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

นายแพทย์บุญชัย สมบูรณ์สุข
อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

พฤศจิกายน ๒๕๕๔

สารบัญ

4 ขั้นตอน ทำความสะอาดบ้านหลังน้ำท่วม

- ขั้นที่ 1 เตรียมตัวให้พร้อม 4
- ขั้นที่ 2 ก่อนลงมือ 6
- ขั้นที่ 3 ลงมือได้แล้ว 8
- ขั้นที่ 4 ปล่อยให้แห้ง 14

เอกสารอ้างอิง

16

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเชื้อรา

- จะกำจัดเชื้อราได้อย่างไร 19
- รู้ได้อย่างไรว่ากำจัดเชื้อราหมดไปแล้ว 22
- เอกสารอ้างอิง 23

ภายหลังน้ำท่วมทั้งภายในและภายนอกอาคาร นอกจากความสกปรกที่มากับน้ำที่ท่วมขังแล้ว ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปนเปื้อนของเชื้อโรคอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพ การทำความสะอาดบ้านหลังน้ำท่วมจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่จะทำให้เรามั่นใจก่อนที่จะกลับเข้ามาพักอาศัย

4 ขั้นตอน

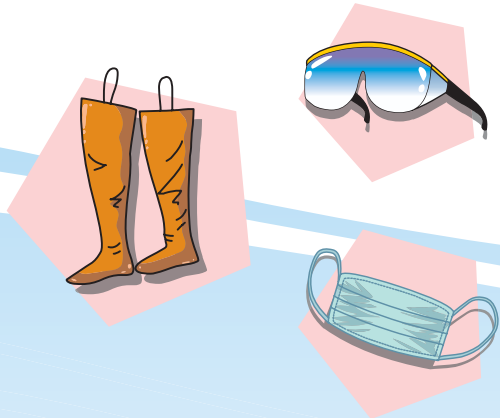
ทำความสะอาดบ้านหลังน้ำท่วม

ขั้นที่ 1 เตรียมตัวให้พร้อม

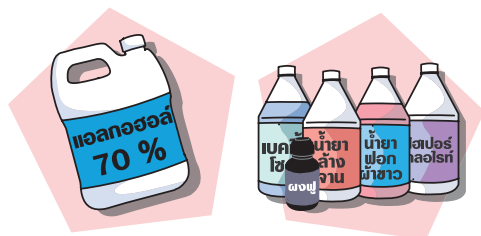
- * สวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว พร้อมถุงมือรองเท้าบูทยางแวนตา ผ้าหรือหน้ากากปิดปากและจมูก
- อย่าสวมเครื่องประดับ**

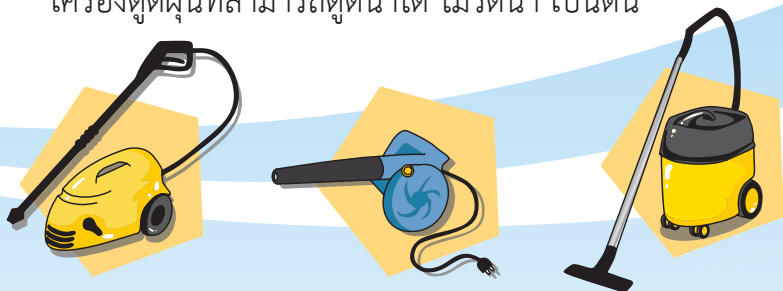
- * อุปกรณ์ทำความสะอาดผ้าหรือกระดาษทิชชูอย่างหนาสำหรับเช็ดทำความสะอาดแปรงขัดพื้นด้ามสั้นแปรงขัดพื้นด้ามยาวไม้ถูพื้นไม้กวาดซี่มะพร้าวแปรงสีฟันเก่าถังน้ำถุงขยะสีดำที่รัดปากถุงขยะแผ่นพลาสติกใสขนาด1เมตรX1เมตรกระดาษหนังสือพิมพ์ ไฟฉาย พลับ

- * ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดได้แก่แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรค70% น้ำยาทำความสะอาดหรือน้ำยาล้างจานน้ำยาซักผ้าขาวที่มีส่วนผสมของโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ผงฟูหรือเบคกิ้งโซดา

- * อุปกรณ์เสริมถ้ามีก็ดีเช่นเครื่องฉีดน้ำแรงดันสูงเครื่องเป่าลมเครื่องดูดฝุ่นที่สามารถดูดน้ำได้ ไม้รีดน้ำ เป็นต้น

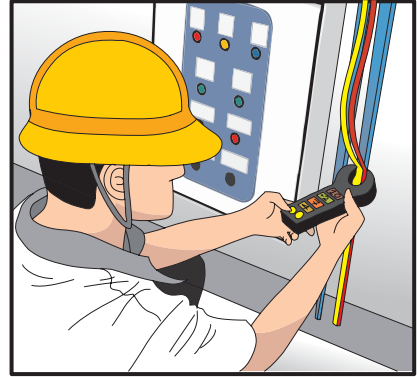

ขั้นที่ 2 ก่อนลงมือ

* ตรวจสอบการรั่วของกระแสไฟฟ้า – แน่ใจว่าไม่มีไฟฟ้ารั่ว

ก่อนลงมือทำความสะอาด
ให้แน่ใจว่าไม่มีไฟฟ้ารั่ว

หากไม่แน่ใจให้ปรึกษาช่างไฟฟ้า

* เปิดทุกอย่างที่เป็นไปได้

เช่น หน้าต่าง ประตู บานเกร็ด
เป็นต้น เพื่อให้อากาศและลม
ถ่ายเทพัดพาเอาความชื้นออกไป
เปิดทิ้งไว้

* สํารวจสภาพภายนอกบ้าน ระวางเศษกระจก เศษเหล็ก

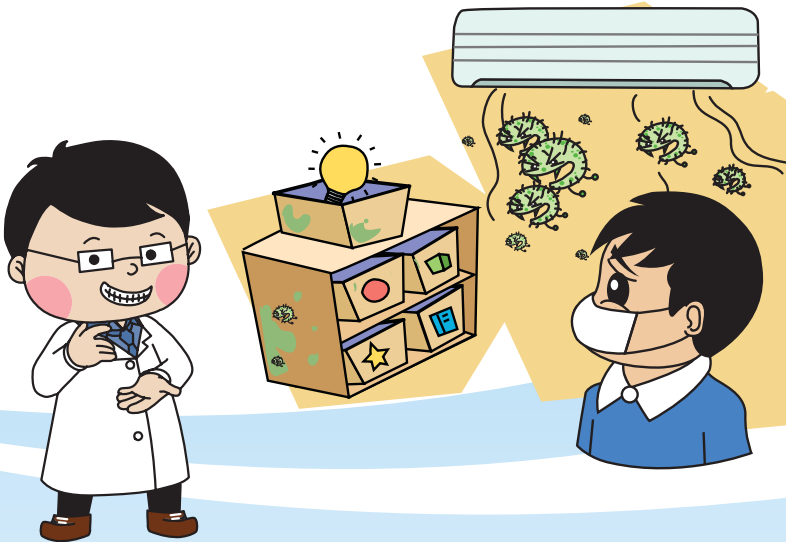
- บันทึกรหัสหรือถ่ายรูปความเสียหายถ้าทำได้ก็จะดีเพื่อช่วยจำในการซ่อมแซม
- ตรวจสอบความแข็งแรงของบ้าน เช่น รั้ว เสา
- เก็บขยะแยกประเภทใส่ถุงดำ มัดปากถุงนำรวบรวมไว้ในจุดเดียวกัน

* **เข้าสำรวจสภาพในบ้าน หากพบเชื้อรา ให้สำรวจอย่างระมัดระวัง
อย่าสุดคม อย่าให้เข้าตาและปาก**

- บันทึกหรือถ่ายรูปความเสียหายถ้าทำได้ก็จะดีเพื่อช่วยจำ
ในการซ่อมแซม
- ตรวจสอบความแข็งแรงได้แก่ประตูหน้าต่างเพดานตู้ต่างๆ
- ตรวจสอบเครื่องปรับอากาศ**หากมีเชื้อราให้ระมัดระวังอย่าให้
เข้าปาก จมูก ตา และห้ามเปิดใช้งานโดยเด็ดขาด**
- ย้ายสิ่งของเฟอร์นิเจอร์ไปด้านนอกถอดผ้าปูที่นอนออกหรือพรม
ออก (ถ้ามีน้ำท่วม)
- สำหรับเฟอร์นิเจอร์ที่มีผ้าเป็นส่วนประกอบผ้าปูที่นอนเสื้อผ้า
หากพบเชื้อรา ให้ตัดใจทิ้ง
- เก็บขยะแยกประเภทใส่ถุงดำมัดปากถุงแล้วนำไปวางรวมกัน
ที่นอกบ้าน

ขั้นที่ 3 ลงมือได้แล้ว

สามารถลงมือทำความสะอาดด้วยตนเองก็ได้หรือจ้างบริษัทรับทำความสะอาด

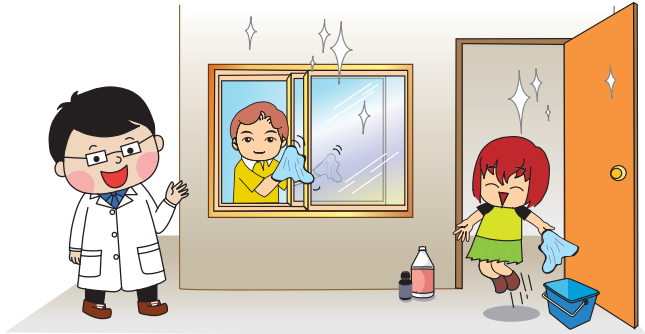
ทำความสะอาดภายนอกบ้าน

- ฉีดน้ำล้างขัดตะไคร่หรือสิ่งสกปรกออกโดยใช้ยาทำความสะอาดต่างๆ หรือน้ำยาล้างจาน
- ฉีดน้ำล้างออก แล้วทิ้งให้แห้ง
- หากพบเชื้อราห้ามฉีดน้ำให้ใช้แอลกอฮอล์หรือน้ำยาซักผ้าขาวที่ผสมน้ำในอัตราส่วน1ถ้วย(300มิลลิลิตร)ต่อน้ำประมาณ3.8ลิตรเช็ดคราบเชื้อราทิ้งไว้15-30นาทีแล้วจึงล้างออกด้วยน้ำ

ทำความสะอาดภายในบ้าน ได้แก่ หน้าต่าง ประตู

- เช็ดทำความสะอาดขัดตะไคร่หรือสิ่งสกปรกออก(ถ้ามี) โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดต่างๆ หรือน้ำยาล้างจาน
- เช็ดด้วยน้ำสะอาด แล้วทิ้งให้แห้ง
- **หากพบเชื้อรา** ให้ใช้แอลกอฮอล์หรือน้ำยาซักผ้าขาวที่ผสมน้ำ ในอัตราส่วน 1 ถ้วย (300 มิลลิลิตร) ต่อน้ำ ประมาณ 3.8 ลิตร เช็ดคราบเชื้อรา ทิ้งไว้ 15 - 30 นาที แล้วจึงเช็ดออกด้วยน้ำ

ทำความสะอาดพื้น

* พื้นไม้

- เช็ดทำความสะอาดขัดตะไคร่หรือสิ่งสกปรกออก(ถ้ามี) โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดต่างๆหรือน้ำยาล้างจาน**หากพื้นไม้ร้อนบางส่วน ควรรี้ออก**
- เช็ดด้วยน้ำสะอาด แล้วทิ้งให้แห้ง
- **หากพบเชื้อรา** ให้ใช้ผงฟูละลายน้ำเช็ดหรือแอลกอฮอล์เช็ดคราบเชื้อราออก

* พื้นกระเบื้อง

- เช็ดทำความสะอาดขัดตะไคร่หรือสิ่งสกปรกออก(ถ้ามี) โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดต่างๆหรือน้ำยาล้างจาน
- เช็ดด้วยน้ำสะอาดและทำซ้ำจนสะอาดแล้วทิ้งให้แห้ง
- หากพบเชื้อราให้ใช้แอลกอฮอล์หรือน้ำยาซักผ้าขาวที่ผสมน้ำในอัตราส่วน1ถ้วย(300มิลลิตร)ต่อน้ำประมาณ3.8 ลิตรเช็ดคราบเชื้อราทิ้งไว้15-30นาทีแล้วจึงเช็ดออกด้วยน้ำ

* **พื้นพรม**

- รื้อพรมออก ควรส่งให้บริษัทที่รับซักพรม
- ทำความสะอาดพื้นโดยใช้น้ำยาทำความสะอาดต่างๆหรือน้ำยาล้างจานใช้เครื่องดูดฝุ่นที่สามารถดูดน้ำเช็ดด้วยน้ำสะอาด และทำซ้ำจนสะอาด แล้วทิ้งให้แห้ง
- **หากพบเชื้อรา ควรตัดใจทิ้ง**

ทำความสะอาดเฟอร์นิเจอร์

- ประเภทที่มีผ้าเป็นส่วนประกอบ ให้ทำความสะอาด และเครื่องดูดฝุ่นที่สามารถดูดน้ำได้ แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง หากพบเชื้อราให้ตัดใจทิ้ง
- ประเภทไม้ พลาสติก หรือหนัง ให้ทำความสะอาด โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดต่างๆ หรือน้ำยาล้างจาน ฉีดน้ำล้างออก เช็ดให้แห้ง นำไปผึ่งให้แห้ง ห้ามตากแดด เพราะอาจทำให้ไม้หรือพลาสติก เปลี่ยนรูปร่างได้ **หากพบเชื้อรา** ให้ใช้ผงฟูละลายน้ำเช็ด หรือใช้แอลกอฮอล์เช็ดคราบเชื้อราออก นำไปผึ่งให้แห้ง **ห้ามตากแดด** เพราะอาจทำให้ไม้หรือพลาสติก เปลี่ยนรูปร่างได้

เสื้อผ้าและอื่นๆ

- ตรวจสอบเสื้อผ้าว่ามีเชื้อราหรือไม่ **หากมีเชื้อราให้ทิ้งไป** หากไม่มีเชื้อราแต่มีกลิ่นอับชื้น ให้ซักล้าง 2 – 3 ซ้ำ แล้วตากด้วยน้ำร้อน

- เครื่องปรับอากาศ ให้ทำความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด เช็ดซ้ด้วยน้ำสะอาด ทำให้แห้ง

หากพบเชื้อรา ให้เช็ดภายนอกด้วยแอลกอฮอล์ เมื่อแห้งแล้วถอดแผ่นกรองออก แล้วนำแยกไปเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ แล้วให้ทำความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด เช็ดซ้ด้วยน้ำสะอาด ทำให้แห้ง ยังไม่ควรเปิดใช้งาน โดยตรวจสอบและสังเกตว่ามีเชื้อรา หรือมีกลิ่นหรือไม่

- เพดาน หากน้ำท่วมขังในบ้านเป็นเวลานาน เพดานที่ทำด้วยผ้าอาจเปื่อยยุ่ยและถล่มลงมาได้ ควรรื้อทิ้ง

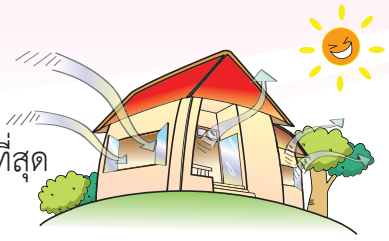
- จาน ชาม ที่ถูกน้ำท่วม ให้ทำความสะอาดด้วยน้ำยาล้างจาน และล้างในน้ำยาซักผ้าขาวที่ผสมน้ำ ในอัตราส่วน 1 ช้อนชา (5 มิลลิลิตร) ในน้ำ 3.8 ลิตร และล้างด้วยน้ำสะอาด (ดูเพิ่มเติมในแนวทางการทำความสะอาด)

ขั้นที่ 4 ปล่อยให้แห้ง

• พยายามระบายอากาศออกให้มากที่สุด
อาจใช้อุปกรณ์ช่วยเพิ่ม เช่น พัดลม
เครื่องเป่าลมร้อน อาจใช้เวลา 1 - 3 วัน

• ทดสอบว่าภายในบ้านแห้งแล้ว **โดยใช้พลาสติกขนาด 1 เมตร X 1 เมตร ปิดทับบนพื้น ใช้เทปปิดโดยรอบ ทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง** หากยังมี
ละอองน้ำเกาะที่พลาสติกด้านใน ให้เปิดระบายอากาศ อาจใช้พัดลมช่วย
และทำการทดสอบซ้ำ จนกระทั่งไม่มีละอองน้ำเกาะที่พลาสติกด้านใน

พร้อมเข้าบ้านอย่างสบายใจ

แนวทางในการทำความสะอาด โดยใช้ยาซักผ้าขาวที่จำหน่ายในท้องตลาด

พื้นผิว หรือสิ่งที่ต้องการทำความสะอาด	ปริมาณการผสม		วิธีทำความสะอาด
	น้ำยาซักผ้าขาว	น้ำ	
บริเวณที่สัมผัสอาหาร ที่ถูกน้ำท่วม เช่น โต๊ะ, จาน ชาม หมายเหตุ ควรทิ้งเจียงไม้ ขวดนม จุกนม	1 ช้อนชา หรือ 4.9 มล.	1 แกลลอน หรือ 3.8 ลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ล้างหรือเช็ดทำความสะอาดด้วยน้ำยาล้างจาน ล้างด้วยน้ำสะอาด และน้ำอุ่น เติมน้ำ 3.8 ลิตร ในภาชนะที่เหมาะสม เติมน้ำยาซักผ้าขาว 1 ช้อนชา คนให้เข้ากัน นำไปล้างหรือเช็ดทำความสะอาด ทิ้งไว้ให้แห้ง
อาหารกระป๋อง ที่อยู่ในสภาพดี ไม่บวมปูด ยังไม่ได้เปิด	1 ถ้วย หรือ 300 มล.	5 แกลลอน หรือ 19 ลิตร	<ol style="list-style-type: none"> เอาฉลากออก ล้างภายนอกกระป๋องด้วยน้ำยาล้างจาน และล้างด้วยน้ำสะอาด เติมน้ำ 19 ลิตร ในภาชนะที่เหมาะสม เติมน้ำยาซักผ้าขาว 1 ถ้วย คนให้เข้ากัน นำอาหารกระป๋องมาจุ่มลงในน้ำที่ผสม ทิ้งไว้ให้แห้ง และเขียนระบุที่ข้างกระป๋องด้วยปากกาเมจิก
พื้นผิวทั่วไป ที่ถูกน้ำท่วม เช่น พื้น ผืนผ้า ของเล่น เต้าอ่างล้างจาน เครื่องมือ เป็นต้น	1 ถ้วย หรือ 300 มล.	5 แกลลอน หรือ 19 ลิตร	<ol style="list-style-type: none"> ทำความสะอาดด้วยน้ำยาล้างจาน และเช็ดซ้ำด้วยน้ำสะอาด เติมน้ำ 19 ลิตร ในภาชนะที่เหมาะสม เติมน้ำยาซักผ้าขาว 1 ถ้วย คนให้เข้ากัน นำไปเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวที่ต้องการ ทิ้งไว้ให้แห้ง
กำจัดเชื้อรา	1 ถ้วย หรือ 300 มล.	1 แกลลอน หรือ 3.8 ลิตร	<ol style="list-style-type: none"> เติมน้ำ 3.8 ลิตร ในภาชนะที่เหมาะสม เติมน้ำยาซักผ้าขาว 1 ถ้วย คนให้เข้ากัน นำไปเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวที่ต้องการ เช็ดซ้ำด้วยน้ำสะอาด ทิ้งไว้ให้แห้ง

* สิ่งที่ไม่ควรทำ

- ห้ามใช้น้ำยาซักผ้าขาวผสมกับน้ำยาทำความสะอาดชนิดที่เป็นกรด หรือด่าง เพราะทำให้เกิดไอที่เป็นอันตรายได้
- ห้ามนำทรายที่ใช้แล้วในการกั้นน้ำท่วมมาใช้ในสนามเด็กเล่น
- ห้ามทำความสะอาดโดยไม่สวมถุงมือรองเท้าบูทยางและหน้ากาก

เอกสารอ้างอิง

1. “What to do before, during and after a flood.” Emergency Management Australia.
2. “Cleaning Up the Flood.” Emergency Management British Columbia. Canada.
3. “Dealing With MOLD & MILDEW IN YOUR FLOOD DAMAGED HOME”. FEMA US Department of Homeland Security. USA
4. “EPA Flood Cleanup and the Air in Your Home”. EPA 402-K-07-002. U.S. Environmental Protection Agency.
5. “EPA Mold Remediation in Schools and Commercial Buildings”. EPA 402-K-01-001. U.S. Environmental Protection Agency.
6. “Cleaning and Sanitizing with Bleach after an Emergency” DIASTER SAFETY. Centers for Disease Control and Prevention. USA,

ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

“เชื้อรา”

เชื้อราเป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นจุลินทรีย์ประเภทหนึ่งที่มีการเจริญเติบโตการสืบพันธุ์เพิ่มจำนวนโดยการสร้างสปอร์ ซึ่งสปอร์ของเชื้อราแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในบรรยากาศ มีส่วนน้อยที่อาศัยอยู่ในคน สัตว์ และ พืช เชื้อราจะเจริญเติบโตได้ดีในภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ความชื้นสัมพัทธ์ในช่วง 65-95% เราสามารถพบเชื้อราได้ทั้งนอกบ้านและในบ้าน เชื้อรานอกบ้านช่วยย่อยสลายของเสีย เช่น ใบไม้ ต้นไม้ หรือขยะ ส่วนเชื้อราที่อยู่ในบ้านเจริญเติบโตเพิ่มจำนวนสร้างสปอร์อยู่ในบ้าน สปอร์มีขนาดเล็ก ปลิวอยู่ในอากาศ สุดหายใจเข้าไปมีผลเสียต่อสุขภาพเช่นเกิดโรคภูมิแพ้ มีไข้ งาม น้ำมูกไหล โรคปอดอักเสบจากภูมิแพ้ โรคหอบหืด ก่อให้เกิดระคายเคืองต่อตา จมูก หลอดลม ทำให้เกิดอาการปวดแสบปวดร้อน อาการแพ้เป็นผื่นลมพิษ

ชนิดต่างๆ ของเชื้อราที่เป็นสารก่อภูมิแพ้ที่พบบ่อยในประเทศไทย

1. *Cladosporium* เป็นเชื้อราที่พบมากจัดเป็นสารก่อภูมิแพ้จากภายนอกที่สำคัญและจะถูกลมพัดพาเข้ามาในอาคาร เชื้อราชนิดนี้มักขึ้นบนซากพืช ซากสัตว์ พื้นดิน และอาหาร บริเวณตู้เย็น ที่เก็บอาหาร บริเวณอับชื้น

2. *Alternaria* เป็นเชื้อราที่พบว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยแพ้อากาศ
อาศัยซากพืช ซากสัตว์เป็นอาหาร ส่วนใหญ่มักพบอยู่ภายนอกอาคาร ตามพื้น
ดิน ไม้ผุ ๆ กองขยะ สามารถเห็นเป็นจุดดำๆ เช่นที่พบบนมะเขือเทศและผัก

3. *Aspergillus* เป็นเชื้อราที่พบได้ในอาคารมักอยู่ตามเศษอาหาร
ของหมักหมม ซอบอยู่ในที่มีความชื้นสูง สามารถทำให้เกิดโรคในระบบทาง
เดินหายใจได้

4. *Penicillium* เป็นเชื้อราที่พบมากภายในอาคารแหล่งที่พบคือ
บริเวณที่มีเศษอาหาร เช่นจุดเขียวเข้ม ดำๆ ที่พบบนขนมปัง ของหมักหมม
อาหารเน่าเสีย เศษใบไม้ สิ่งสกปรก

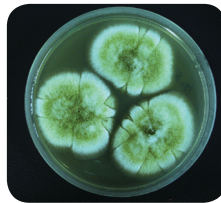
โคโลนี ของเชื้อราที่เจริญบนอาหารเลี้ยงเชื้อ

1. Cladosporium

2. Alternaria ภาพจาก
mycology.adelaide.
edu.au

3. Aspergillus

4. Penicillium

เชื้อราจะเจริญเติบโตได้ดีต้องประกอบด้วยอาหารอุดมภูมิที่เหมาะสม
และความชื้น ในภาวะน้ำท่วมบรรยากาศภายในห้องหรือภายในอาคารมี
ความชื้นสูงขึ้นผิดปกติหรือมากกว่า 70% เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเจริญเพิ่ม
จำนวนของเชื้อราในอาคารที่พักอาศัยหรือสถานประกอบการ

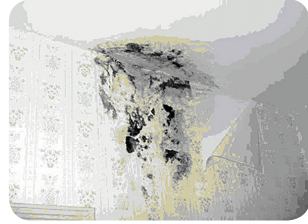
บ้านและเครื่องเรือนที่ถูกน้ำท่วมอาจสามารถมองเห็นโคโลนีของ
เชื้อราบนพื้นผิวของวัสดุได้ด้วยตาเปล่า โคโลนีของเชื้อรามักมีรอยจุด
สีต่างๆ เช่นสีดำ สีน้ำตาล สีเขียว สีแดง สีเหลือง สีขาว เป็นดวงและมีกลิ่น
เหม็นอับ หรือเหม็นคล้ายกลิ่นดิน บริเวณที่มีเชื้อราเจริญและซ่อนอยู่ได้แก่

ฝ้าเพดาน ผนัง ใต้พื้น ใต้พรม วอลเปเปอร์ ห้องน้ำ ห้องครัว ตู้เสื้อผ้า
เตียง พูก หมอน เครื่องหนัง เป็นต้น

ดังนั้นต้องเข้าใจและหามาตรการในการกำจัดหรือลดความเสี่ยงนี้หลัง
จากเกิดภัยน้ำท่วม

ภาพจาก
<http://pizerule.hubpages.com>

ภาพจาก
<http://divinelytoxic.blogspot.com>

ภาพจาก
<http://cntmc.webs.com>

ภาพจาก
<http://quebecsauvage.naturalforum.net>

จะกำจัดเชื้อราได้อย่างไร

1. การป้องกันตนเอง

การทำความสะอาดบ้านหลังน้ำลดต้องคำนึงถึงการจัดการฆ่าเชื้อโรค/
เชื้อรา ที่เราอาจมองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่า ในการทำความสะอาดบ้าน สิ่งสำคัญ
คือการป้องกันตนเอง ผู้ทำความสะอาดต้องสวมอุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ได้แก่

- สวมรองเท้าบูทยางสวมถุงมือยางเพื่อป้องกันเชื้อมาสัมผัสทาง
ผิวหนังโดยตรงในระหว่างทำความสะอาด
- ใส่แว่นตาป้องกันเชื้อกระเด็นเข้าตา
- ใส่ผ้าปิดปากปิดจมูกป้องกันการหายใจเอาสปอร์ของเชื้อราและไ
ระเหยสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย

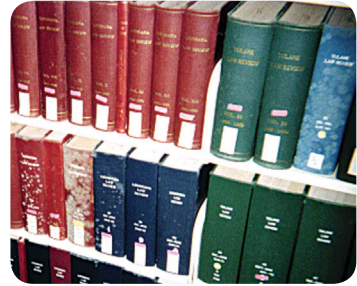
2. การระบายอากาศ

ในระหว่างการทำความสะอาดกำจัดเชื้อราควรเปิดประตูหน้าต่างม่านให้อากาศถ่ายเทในห้อง ให้มีแดดส่องถึง และไม่ควรถูกเปิดแอร์ และพัดลมในระหว่างการทำความสะอาด เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของเชื้อรา

3. การทำความสะอาดกำจัดเชื้อรา

เฟอร์นิเจอร์ที่เป็นวัสดุที่มีลักษณะเป็น

รูพรุน รวมทั้งที่ปูพรม เบาะผ้าและที่นอน พูกวอลเปเปอร์ ผ้าผนัง แผ่นยิบซั่ม ผลิตภัณฑ์ไม้ แผ่นฝ้า ไม้เนื้ออ่อน ผลิตภัณฑ์กระดาษ **ที่ไม่สามารถชำระล้าง** กำจัดเชื้อราและ**ทำให้แห้งได้ ไม่ควรเก็บไว้** อย่าเสียดาย ให้ทิ้งไปให้หมด **ควรทิ้งใส่ในถุงพลาสติกและมัดอย่างดี** กันแพร่กระจายของเชื้อราสู่อากาศ

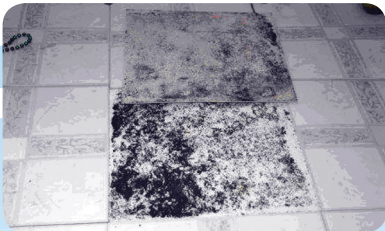

เฟอร์นิเจอร์

ภาพจาก <http://cwmoldsolutions.com>

พวกวัสดุที่ไม่มีลักษณะเป็นรูพรุน เช่นพลาสติก คอนกรีต กระจก กระเบื้องเซรามิก โลหะ และไม้เนื้อแข็ง (เชื้อราไม่สามารถเจาะไม้เนื้อแข็งได้) สามารถทำความสะอาดได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ต้องทิ้ง

ทำความสะอาดโดยการขัดล้างให้เร็วที่สุดภายใน24ถึง48ชั่วโมงหลัง

เฟอร์นิเจอร์

ภาพจาก

<http://yerhotenvironmentalsolution.net>

น้ำท่วมลดลง ระหว่างทำความสะอาดให้เปิดประตู หน้าต่างเพื่อระบายอากาศ

การกำจัดเชื้อราเริ่มแรกควรล้าง

ด้วยน้ำและสบู่เพื่อขจัดสิ่งสกปรกออกก่อน แล้วตามด้วยการขัดล้างด้วยน้ำยาไฮโปคลอไรท์ 0.5 เปอร์เซ็นต์ หรือ

ใช้ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปน้ำยาซักผ้าขาวที่มี ส่วนผสมของ โซเดียมไฮโปคลอไรท์ นำน้ำยาซักผ้าขาวชนิดนี้ผสมกับน้ำโดยมีอัตราส่วน 1 ถ้วยหรือ 300 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 1 แกลลอน (ประมาณ 3.8 ลิตร) เพื่อฆ่าเชื้อราได้ สามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาด และ ซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วไป

พบเชื้อราขึ้นเป็นจุดๆดวงๆบนวอลล์เปเปอร์และผนังเซ็ดด้วยแอลกอฮอล์

ล้างแผล 70 % ผสม กับ กรดซาลิไซลิก โดยมีอัตราส่วน 5 ต่อ 1 หรือหากพบว่ามีเชื้อราเป็นจำนวนมาก ควรเปลี่ยนวอลล์เปเปอร์ และผนังใหม่

ภาพจาก <http://www.moldreport.com>

ภาพจาก <http://www.safemoldsolutions.com>

พบเชื้อราขึ้นบนเครื่องหนังใช้น้ำส้มสายชูเช็ดถูหลายๆครั้งเนื่องจาก

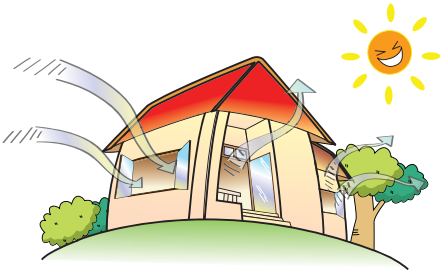
น้ำส้มสายชูมีสภาพเป็นกรดสามารถทำลายเชื้อราได้ หลังจากแห้งแล้ว เช็ดด้วยน้ำยาทำความสะอาดอีกครั้ง และใช้ครีมเช็ดรองเท้ามาเช็ดถูปิดท้าย

ภาพจาก <http://www.alibaba.com/buyofferdetail>

ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อราเซ็ดหรือฉีดพ่นที่บริเวณที่มีเชื้อราเจริญต่อเนื่องทุกวันจนเชื้อราหายไป จากนั้นเว้นระยะเซ็ดหรือพ่นเป็นสัปดาห์ละครั้งเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เชื้อเจริญอีก ถ้ามีปัญหาการกัดกร่อนให้ใช้ฟอรัมาลิน 5% (ฟอรัมัลดีไฮด์ โคลูชัน ขององค์การเภสัชกรรม 1 ส่วนผสมกับน้ำสะอาด 7 ส่วน ระวังอย่าให้เข้าตา สูดดม และเข้าปาก ควรสวมถุงมือ หน้ากาก และแว่นตา) แทนน้ำยาคลอรีน

4. การทำให้แห้ง

ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อราในบ้านเสร็จสิ้นแล้ว เปิดพัดลมเป่าในบ้าน และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรเปิดหน้าต่าง เปิดประตู เพื่อดึงสปอร์รา ที่อยู่ในอากาศในบ้านออกไปนอกตัวบ้านหรืออาคารให้มากที่สุด จนมั่นใจว่า บ้าน และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแห้งสนิท

5. ตรวจสอบเชื้อรา

หลังจากทำความสะอาดผ่านไป2ถึง3วันให้มองหาสังเกตการเจริญเติบโตของเชื้อรา ซึ่งเชื้อราอาจเจริญเติบโตซ้ำได้ ถ้าวัสดุ เครื่องเรือน ดังกล่าวยังไม่แห้งดีพอ ยังมีความชื้นอยู่ **ถ้ายังพบเชื้อราอีกให้ทำความสะอาดซ้ำ** ถ้ายังพบเชื้อราอีกอาจจะต้องตรวจสอบระบบการระบายอากาศ ระบบแอร์ทั้งหมด ระดับความชื้นภายในอาคาร ระดับอุณหภูมิ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาจต้องมีการนำเครื่องมือเฉพาะทางมาตรวจสอบเชื้อรา

รู้ได้อย่างไรว่ากำจัดเชื้อราหมดไปแล้ว

ปัจจัยที่สำคัญคือต้องกำจัดแหล่งที่จะทำให้เกิดความชื้นเสียก่อนหากยังมี ความชื้นอยู่ก็จะเกิดเชื้อราขึ้นใหม่

- ดูด้วยตาไม่พบเชื้อราในบริเวณดังกล่าว หรือไม่มีกลิ่น
- หลังจากจัดการเรียบร้อยแล้วให้หมั่นตรวจสอบว่ามีความชื้นหรือเชื้อราเกิดขึ้นหรือไม่
- คนสามารถทำงานหรืออยู่บริเวณนั้นโดยที่ไม่เกิดปัญหาต่อสุขภาพ

เนื่องจากเชื้อราพบได้ตามธรรมชาติ เราจึงไม่สามารถกำจัดให้หมดได้ แต่สามารถป้องกันมิให้เชื้อราเจริญเติบโตโดยการควบคุมความชื้นในบ้าน เมื่อพบเชื้อราในบ้านต้องรีบกำจัดและหาสาเหตุโดยเฉพาะความชื้น หากไม่ทำการแก้ไขก็จะเกิดขึ้นได้ใหม่ เนื่องจากเชื้อราอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและการหาสาเหตุก็อาจจะมีความยุ่งยาก ดังนั้นหากพื้นที่ที่เป็นเชื้อราไม่มากอาจจะกำจัดเองได้ แต่หากเป็นพื้นที่ที่กว้างก็อาจจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการกำจัด

เอกสารอ้างอิง

1. ความปลอดภัยในอาหารหลังน้ำท่วม : เชื้อรา
<http://www.training.moodyinfo.com>
2. การทำความสะอาดหลังน้ำลดด้วยตัวเอง Clean House After Flooding http://www.mcot.net/cfcustom/cache_page/292567.html
3. น้ำลด ราผุด <http://www.vcharkarn.com/my/154/blog>
4. สมาคมโรคติดเชื้อแห่งประเทศไทยการกำจัดเชื้อราหลังน้ำท่วม
<http://www.pidst.net>
5. สุขภาพ สิ่งแวดล้อม เชื้อรา <http://www.siamhealth.net>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายแพทย์บุญชัย สมบูรณ์สุข

อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

นายแพทย์นิพนธ์ โพธิ์พัฒนชัย

รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

นางจุรีภรณ์ บุณยวงศ์โรจน์

รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

นายแพทย์ปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ

รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

คณะทำงาน

นางสาวสุมล ปวีตรานนท์

นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ทรงคุณวุฒิ

นางปนัดดา ชิลวา

นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ทรงคุณวุฒิ

นางหรรษา ไชยวานิช

ผู้อำนวยการสำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย

นางสาวณัฐวีรธรณ ปุณวัน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (ด้านเชื้อราวิทยา

และพาราสิตวิทยา)

นางนพพร อนันตสินกุล

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (ด้านเครื่องสำอาง

และวัตถุอันตราย)

นางกาญจณี หวังถิรอำนวย

เลขานุการกรม

นางสุดธิดา หมีทอง

นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชำนาญการพิเศษ

นางกุลธิดา ศิริวัฒน์

นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชำนาญการพิเศษ

เลขานุการคณะจัดทำ

กำจัดเชื้อในบ้าน...หลังน้ำท่วม

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤศจิกายน 2554

จำนวนพิมพ์ : 50,000 เล่ม

ออกแบบจัดพิมพ์ : บริษัท 1241 มิราครูลิส จำกัด

กรมวิทย์ฯ ร่วมใจ
สู้ภัยน้ำท่วม

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
www.dmsc.moph.go.th โทร. 02 951 0000